

Oponentský posudok na habilitačnú prácu

Autor habilitačnej práce: Mgr. Andrzej Hadzik, PhD.

Téma habilitačnej práce: „Analýza vybraných faktorov ovplyvňujúcich rekreačnú účasť na športe fanúšikov medzinárodných športových podujatí“

V úvodných teoretických kapitolách 1 a 2 je prezentovaná dobrá teória rekreácie a faktorov, ktoré ju podmieňujú z hľadiska účasti participantov na športových podujatiach. Solídna a v mnohých ohľadoch aj originálna je aj analýza a typológia športového fanúšika. Pozoruhodné sú aj komparácie štúdií a koncepcií popredných poľských a svetových odborníkov na jednotlivé problémy športového diváka a fanúšika. Táto metóda komparácie viacerých koncepcií a názorov však niekedy prerastá do kompilácie, v ktorej nenachádzame stanovisko autora habilitačnej práce. Opisujú sa podobné názory a koncepcie, napríklad strany 88 až 93, ale absentuje zdôraznenie relevantných odlišností.

Autor habilitačnej práce postupuje v teoretickej časti prísne logicky a cieľavedome k problémom, ktoré sú podstatné pre nasledujúci empirický výskum.

Vo vzťahu k teoretickej časti odporúčam autorovi zaujať stručné stanovisko k nasledovným témam:

- Vysvetliť pojmy „schématikovia“ a „aschématikovia“ (s. 33) ako typy vzťahov k telesnej kultúre osoby. V našej teórii sú to nepoužívané pojmy.
- Obdobne ako neurčitý môžeme posudzovať aj pojem „konzumpcia“ (s. 35 a ďalej). Je tento pojem odvodený od slova „konzumovať“ (s. 36)? Súvisí s pojmom „konzumné potreby“ (s. 36) alebo s pojmom „športová konzumácia“ (s. 38)?
- V kapitole o fanúšikoch (s. 47) uvádza autor dve interpretácie pôvodu pojmu chuligán: z ang. hools a hooligen – tak ako to je?
- Ako rozumieť pojmu „fanúšikovia ateisti“ (s. 49)? Sú to teda ľudia neveriaci v religióznom význame?
- Ako rozširujú fanúšikovia športovú vedu „športovým zberateľstvom“ – trička, vlajky, odznaky ... (s. 55)?
- Juggling the kids – preložené ako skupina tzv. fanúšikov kúzelníkov (s. 100), ale opis vlastností tejto skupiny fanúšikov nezodpovedá žiadnemu významu použitých anglických slov.

- Prvý údaj o konzumpcii fanúšikov (podľa Schmidta, s. 101) je nezrozumiteľný. Ako mu treba rozumieť?

Celý teoretický úvod, napriek jeho odborným a vedeckým kvalitám, však poznamenal preklad zrejme poľského pôvodného textu do slovenského jazyka. Tento slovenský text vyvoláva celý rad otáznikov a narušuje celkový dojem nielen z dobrej teórie, ale aj z ďalších častí habilitačnej práce. Ak chceme túto časť celkovo hodnotiť pozitívne, musíme od tejto skutočnosti odhliadnuť. Zásadné pripomienky som predložil autorovi Mgr. Hadzikovi osobitne.

Metodológia výskumu

Aj táto časť je spracovaná na dobrej úrovni. Výborne sú formulované výskumné otázky, reálne a precízne sú formulované výskumné ciele.

Nájdeme však aj drobné nedostatky. Zámena subjektu a objektu skúmania – športová účasť fanúšikov na podujatiach je objektom skúmania.

Hypotézy akceptujem, ale mám výhrady voči H 1 – je štruktúrovaná, obsahuje niekoľko premenných položiek. Ťažko sa preto vyjadruje jej verifikácia.

Metodologický zámer celkovo hodnotím veľmi pozitívne, pričom vyzdvihujem predovšetkým prinajmenej aplikáciu Cronbachovej α konštanty (koeficientu) pre štatistické vyhodnotenie získaných údajov (v našich podmienkach sa používa zriedkavo).

Výsledky výskumu

Empirická časť práce logicky, obsahovo a konceptuálne nadväzuje na teoretickú časť habilitačného spisu. Významné ocenenie si zasluhuje systematická, starostlivá, zodpovedná a trpezlivá práca Mgr. A. Hadzika, uchádzača o docentúru, s obrovským množstvom štatistických a konkrétnych údajov. Systematizácia tak obrovského množstva faktografických údajov je skutočne náročná práca. Iná stránka problému spočíva v tom, či bolo vôbec nutné, osožné a vedecky žiaduce zachádzať pri vyhodnocovaní faktov až do takých detailov. Zostručnenie prezentácie výsledkov výskumu by na kvalite habilitačnej práce neubralo.

Záplava faktov nás postupne primäla k tomu, že sme venovali zásadnú pozornosť predovšetkým časti Diskusia a závery. Súčasný trend v publikácii výsledkov vedeckých výskumov upúšťa od priority čísiel, ktoré sú často aj pre odbornú praktickú sféru v športe málo zrozumiteľné a prikláňa sa k prioritě záverov a odporúčaní, ktoré z čísiel vyplývajú. V odbornej reči ide o hermeneutický aspekt príslušnej teórie a empirie. Prosíme v tejto súvislosti vysvetliť komentár o vplyve počúvania rozhlasu na rekreačnú telesnú aktivitu (s.

159). Grafické znázornenie získaných výsledkov zodpovedá tradičnej vedeckej metodológii (tabuľky, obrázky).

V posudku chceme vyjadriť aj čiastkové kritické poznámky k tejto časti habilitačnej práce. Komentár k obrázku 33 je neadekvátny, nekomentuje, podľa nášho názoru, štruktúru vzdelania fanúšikov (s. 115). Vyhodnocovanie výskumných údajov zachádza často do značných podrobností a detailov. To komplikuje čitateľovi snahu udržať si prehľad nad čítaným textom. Z tohto hľadiska sa napríklad žiada vysvetlenie komentára k tabuľke 37 (s. 123). Nachádzame aj rozdiel medzi terminológiou tabuľky (46) a komentára k tejto tabuľke (s. 130). V tabuľke je pojem „náklonnosť obyvateľstva“ a v komentári je pojem „náchylnosť“ miestneho obyvateľstva. Ďalej sa pýtame, či môžeme zistiť „štatisticky podstatné závislosti“ medzi premennými, ktoré sú však „dosť slabé“ (s. 141)?

Diskusia a závery

Samozrejme, bez výhrad akceptujem dôraz Mgr. A. Hadzika na význam kvalitatívneho výskumu na pôde športovej humanistiky. Je chvályhodné, že v tejto časti takmer rovnakým dielom nachádzame diskusiu a autentické (originálne) závery samotného autora habilitačnej práce. Možno nebolo treba v diskusii uvádzať až toľko údajov od iných autorov. Ich miesto je predovšetkým v teoretickom rozbere, ako to zdôrazňuje habilitant napríklad na s. 177. Ozaj, môže autor podrobnejšie opísať „zásadu Pareto“¹, o ktorej sa zmienil na viacerých miestach svojej práce, dokonca aj v tejto časti (s. 170)? Podľa nášho názoru však mal autor práce zostručiť aj túto záverečnú časť lebo sa v nej „iba“ opakujú v modifikovanej podobe niektoré komentáre z predchádzajúcej časti. Údaje o výdavkov fanúšikov na svoje športové (pasívne i aktívne) záujmy môžu byť pre nezasväteného abstraktné. Ako napríklad chápať údaj o zárobku do 2 tisíc PLN (s. 172) vo vzťahu k priemernému zárobku (mzde) v Poľsku? Niektoré závery sú evidentné a nebolo ich treba „opierať“ o kvantitatívny dotazníkový výskum („fanúšikovia začiatocníci mali priemerne dobu fandenia najkratšiu – menej ako 1 rok“, s. 186).

V záveroch opäť poukazuje autor habilitačnej práce na zistený paradox: „...fanúšik sporadický deklaroval priemerne minimálne dlhšie fandenie (10,3 rokov fandenia) ako pravidelný fanúšik (9,2 rokov)“. Avšak pripísané vysvetlenie tohto faktu (paradoxu) nie je ani na tomto mieste dostatočne presvedčivé (s. 186).

¹ Paretovo pravidlo, okrem iného, tvrdí, že: 20% správne vybraných činností prinesie 80% výsledkov. Menšina správne vybraných činností prinesie väčšinu výsledkov.

Je evidentné, že zistené výsledky a závery majú aj mimo vedecký, konkrétne komerčný aspekt (s. 188 a inde).

Záver oponenta

Odporúčam habilitačnú prácu autora Mgr. Andrzeja Hadzika, PhD. na tému „Analýza vybraných faktorov ovplyvňujúcich rekreačnú účasť na športe fanúšikov medzinárodných športových podujatí“ k obhajobe v rámci habilitačného konania na Univerzite Mateja Bela, Fakulte humanitných vied v Banskej Bystrici.

V Bratislave 21. januára 2014

Prof. PhDr. Josef Oborný, PhD., oponent